

Souhrnná teritoriální informace:

Tunisko

Zastupitelský úřad 27. 5. 2022 23:13

Tuniská republika je také známá jako populární destinace pro české turisty, je také zemí, kde tzv. Jasmínová revoluce v roce 2011 zahájila proces demokratizace navzdory bezpečnostním a ekonomickým výzvám. Kulturní i geografická blízkost k Evropě z Tuniska činí důležitého partnera v oblasti Severní Afriky.

Výkonnou moc v Tunisku během první poloviny roku 2021 sdílel prezident Kais Saïd s nestrannou vládou v čele s premiérem Hišémem Mešiším, již druhou v pořadí od legislativních voleb v říjnu 2019, které nastolily fragmentované uspořádání sil v parlamentu. Dne 25. července 2021 prezident Kais Saïd vyhlásil aktivaci článku 80 tuniské ústavy, který posiluje pravomoci prezidenta, zmrazil, a následně rozpustil parlament a odvolal šéfa vlády. V očekávání referenda o ústavních změnách a legislativních voleb během roku 2022 výkonnou moc zastává výhradně prezident s pomocí vlády premiérky Nažly Buden, která byla jmenovaná v říjnu 2021. Dá se očekávat směřování země k prezidentskému systému, přičemž osud demokratizace Tuniska je zahalen do nejistoty.

Tunisko je prioritní zemí partnerství Evropské unie, se kterou udržuje i blízké hospodářské vazby – až 80 % tuniského vývozu směřuje do EU. Z členských států EU v Tunisku působí především Francie, Německo nebo Itálie. V roce 1995 byla mezi EU a Tuniskem uzavřena Asociační dohoda, která odstranila celní poplatky pro obchod s průmyslově vyráběnými výrobky. Jednání o smlouvě DCFTA (známá pod fr. názvem ALECA) byla pozastavená. S Českou republikou byly podepsány dohody o hospodářské spolupráci, o zamezení dvojího zdanění a o vzájemné ochraně investic. Bilaterální hospodářská spolupráce je od roku 2009 diskutována v rámci pravidelné tzv. Smíšené komise v gesci ministerstva průmyslu a obchodu ČR.

Pilíři tuniské ekonomiky jsou služby, především turistický ruch, rostoucí a exportně orientovaný strojí, elektrotechnický a textilní průmysl, zemědělství (olivový olej, ovoce). Strategická spolupráce mezi Českou republikou a Tuniskem je delší dobu diskutována v oblasti vodohospodářství, obranného průmyslu nebo zdravotnictví. Nabízí se také téma modernizace průmyslu a digitalizace, a to ve všech odvětvích, jehož potřeba vyšla na povrch během krize COVID-19. V zemi působí řada slibných technologických start-upů. Tunisko je také zdravotnickým zázemím a centrem farmaceutického průmyslu pro sousední Libyi a další státy subsaharské Afriky. Přívětivé podmínky pro celoexportní (tzv. off shore) firmy z Tuniska činí zajímavou destinací pro exportéry do Evropy, Blízkého východu nebo Afriky.

České firmy, které se o Tunisko zajímají, by měly brát v potaz důležitost osobního kontaktu a hierarchie v obchodních vztazích. Tunisko usiluje o kulturní a sociální blízkost k Evropě, stále se však jedná se o společnost s pevně zakořeněnou muslimskou kulturou. Na první pohled „sekulární“ Tunisian může dodržovat náboženské tradice (např. držet půst během Ramadánu). Na osobní úrovni jsou Tunisiané velkorysí, nicméně proces formalizace rozhodnutí a závazků je klíčový, a někdy vede k neúměrnému prodloužení rozhodovacího procesu. Velmi užitečná je znalost francouzského jazyka, který dominuje pracovním jednáním.

Na pozadí politické nejistoty stojí země před bolestivými ekonomickými reformami, aby získala půjčku od Mezinárodního měnového fondu, a odvrátila tak hrozící ekonomickou krizi. Jedná se o odstranění celoplošných dotací na vybrané potraviny a palivo, snížení nákladů na státní administrativu (17 % HDP) a restrukturalizaci ztrátových státních podniků. Zadlužení země dosahuje znepokojujících 84 % HDP, stav ke kterému přispěl jak 8,6 % propad tuniské ekonomiky během pandemie COVID-19, tak i navýšení cen ropu a obilnin v důsledku ruské agrese proti Ukrajině.

Kapitoly a podkapitoly:

1 Základní informace o teritoriu

- 1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi
- 1.2 Zahraniční politika země
- 1.3 Obyvatelstvo

2 Ekonomika

- 2.1 Základní údaje
- 2.2 Veřejné finance a státní rozpočet
- 2.3 Bankovní systém
- 2.4 Daňový systém

3 Obchod a investice

- 3.1 Obchodní vztahy
- 3.2 Přímé zahraniční investice
- 3.3 FTA a smlouvy
- 3.4 Rozvojová spolupráce
- 3.5 Perspektivní obory (MOP)

4 Kultura obchodního jednání

- 4.1 Úvod
- 4.2 Oslovení
- 4.3 Obchodní schůzka
- 4.4 Komunikace
- 4.5 Doporučení
- 4.6 Státní svátky

5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

- 5.1 Vstup na trh
- 5.2 Formy a podmínky působení na trhu
- 5.3 Marketing a komunikace
- 5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví
- 5.5 Trh veřejných zakázek
- 5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů
- 5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria
- 5.8 Zaměstnávání občanů z ČR
- 5.9 Veletrhy a akce

6 Kontakty

- 6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu
- 6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)
- 6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

1 Základní informace o teritoriu

Podkapitoly:

[1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi](#)

[1.2 Zahraniční politika země](#)

[1.3 Obyvatelstvo](#)

Počet obyvatel: 11 800 000 (ženy 50,4 %, muži 49,6 %)

Demografické složení: Arabové (98 %), Berbeři (1 %), menšiny Evropanů a Židů (1 %)

Vyznání: muslimské sunnitského typu (99 %), judaismus (1 %)

Průměrný roční přírůstek: 20,5 %

Diaspora: 1 282 371 žije převážně ve Francii a v Německu, ženy 26 %, děti a mládež do 16 let tvoří 25 %. Diaspora udržuje hospodářské styky s domovinou a finanční zdroje transferované ze zahraničí do Tuniska představují 8,4 % HDP.

Průměrný počet dětí v rodině: 2,4

Úroveň alfabetizace: 81,8 % (u mužů 89,6 % a u žen 74,2 %)

1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi

Oficiální název státu: Tuniská republika (République tunisienne)

Vývoj v Tunisku nabral 25. července 2021 nečekaný směr, když prezident Kais Said za široké veřejné podpory převzal moc, zmrazil, a následně rozpustil parlament. Z polo-prezidentského režimu se "dočasně" stal prezidentský režim, kde jsou rozhodnutí přijímána prostřednictvím dekretů, a politické strany zvolené v roce 2019 do parlamentu ze dne na den ztratily možnost vstupovat do politické diskuse. K situace vedla vrcholící vleklá ekonomická a pandemická krize, a dlouhodobý politický pat mezi prezidentem a parlamentem/vládnoucím hnutím Ennahdou a premiérem.

Pouhých dvanáct dní po svém jmenování do funkce dne 11. října 2021 představila nová premiérka Tuniské republiky Nažla Buden Romdhane jména členů nové vlády, složené z šestnácti nových ministrů a ministryň, pěti stávajících ministrů a třech staronových, kteří byli odvoláni v době vlády předcházejícího premiéra Mešišiho. Na 25. července 2022 je plánováno referendum, ve kterém se Tunisané budou moci vyjádřit k povaze politického systému tzv. "třetí republiky". Verze nové ústavy, vypracované na základě veřejné online konzultace bude teprve zveřejněna. Tato široce zpochybňovaná konzultace probíhala od ledna do března 2022, zúčastnilo se jí dle oficiálních zdrojů přes 530 tis. občanů. Otázky se týkaly politického uspořádání, kvality života, ekonomiky, udržitelného rozvoje, sociálních věcí, vzdělávání nebo kultury. Předčasné parlamentní volby na základě budoucí nové ústavy jsou plánovány na 17. prosince 2022. Již nyní je zřejmé, že nový politický systém bude směřovat k silnějšímu prezidentskému systému.

Po prvotním nadšení veřejnosti v zemi převládá skepse a napětí plynoucí z marginalizace zvolených politických stran, prezidentových zásahů do justice a nezávislých institucí, jakož i z důvodu perzekuce některých členů doposud vládnoucích politických stran (např. Ennahda, Qalb Tounes a další) a novinářů. Země navíc stojí před bolestivými ekonomickými reformami, které bez široké podpory tuniského odborového svazu UGTT a dalších zájmových skupin nebude možné realizovat. Na konsenzu ohledně těchto reforem však stojí a padá pro tuniskou ekonomiku životně důležitá půjčka Mezinárodního měnového fondu.

1.2 Zahraniční politika země

Tunisko dlouhodobě uplatňuje zahraniční politiku založenou na neutralitě a na ukotvení země ve evropsko-středomořském prostoru, i když od centralizace výkonné moci u prezidenta od 25. července 2021 posilují vazby především s Egyptem a dalšími arabskými státy.

Navzdory zhoršujícím se vztahům s EU kvůli hrozícímu odklonu země od demokratického uspořádání, zůstává prozatím Tunisko privilegiovaným partnerem Evropské unie, která je zároveň pro Tunisko hlavním hospodářským partnerem – směřuje sem až 80% tuniského obchodu. Vedle financování tematických programů EU poskytuje Tunisku také štědrú makroekonomickou pomoc, která by pro rok 2022 měla dosáhnout 300 mil. EUR. V roce 1995 byla mezi EU a Tuniskem uzavřena Asociační dohoda, posun k DCFTA (známá jako ALECA) však představoval vysoce politizované téma, a jednání byla tak přerušena.

Regionální stabilita, především pak v sousedních státech Libye a Alžírsku je strategickým zájmem tuniské zahraniční politiky, která zůstává spíše pasivní. V červenci 2020 však Tunisko oslavilo 60. výročí své účasti na mírových operacích pod hlavičkou OSN, v současné době se účastní pěti mírových operací. Tunisko zastávalo relativně neutrální pozici vůči libyjskému konfliktu, podobně tomu bylo i v případě vypuknutí protestů v roce 2019 v Alžírsku. Nicméně po znovuzahájení libyjského mírového procesu Tunisko uspořádalo první zasedání Libyjského fóra politického dialogu v listopadu 2020 na tuniské půdě. Nyní Tunisko pokračuje v otevřené podpoře mírového řešení v zemi, a usiluje především o znovuoživení tolik důležité ekonomické spolupráce s Libyí.

Ekonomická spolupráce klíčových faktorů vztahů Tuniska se státy Arabského zálivu, jejichž finanční pomoc přispívá k rozvoji země. Tunisko dlouhodobě zastává hlasitou pro-palestinskou politiku, kterou však zásadně odděluje od přístupu k vlastní židovské populaci. V souvislosti s krizí v pásnu Gazy a na palestinských územích se vždy obnovuje volání po přijetí zákona kriminalizujícího vztahy se „sionistickou entitou“.

Africký rozměr tuniské zahraniční politiky v posledních letech nabírá důležitosti s otevřením nových diplomatických zastoupení v Burkině Faso a Keni, nebo rozšířením leteckého spojení. Tuniská síť soukromých vysokých škol a zdravotních zařízení dlouhodobě přitahuje movité klienty z frankofonních zemí Afriky, cílem je nadále rozvíjet ekonomické vztahy v rámci tuniského zapojení do Africké kontinentální zóny volného obchodu (ZLECAF), od ledna 2020 je Tunisko také členem Společného trhu pro východní a jižní Afriku (COMESA).

V souvislosti s ruskou agresí na Ukrajině Tunisko zaujalo pozici opatrného kritika. I když Tunisko hlasovalo pro rezoluci odsuzující agresí Ruska, tuniský politický diskurz vyzvedává především neutralitu.

1.3 Obyvatelstvo

- 1 Počet obyvatel: 11 800 000
- 1 Poměr žen a mužů: ženy 50,17 %, muži 49,83 % (údaje z r. 2014)
- 1 Demografické složení: Arabové (98 %), Berbeři (1 %), menšiny Evropanů a Židů (1 %)
- 1 Jazyk: arabština, francouzština
- 1 Vyznání: muslimské sunnitského typu (99 %), judaismus (1 %)
- 1 Průměrný roční přírůstek: 20,5 %
- 1 Diaspora: 1 282 371 žije převážně ve Francii a v Německu, ženy 26 %, děti a mládež do 16 let tvoří 25 % . Diaspora udržuje hospodářské styky s domovinou a finanční zdroje transferované ze zahraničí do Tuniska představují 8,4 % HDP.
- 1 Průměrný počet dětí v rodině: 2,4
- 1 Úroveň alfabetyzace: 81,8 % (u mužů 89,6 % a u žen 74,2 %)

2 Ekonomika

Podkapitoly:

[2.1 Základní údaje](#)

[2.2 Veřejné finance a státní rozpočet](#)

[2.3 Bankovní systém](#)

[2.4 Daňový systém](#)

2.1 Základní údaje

Po propadu ekonomiky o 8,6 % v roce 2020 se navrátil růst na cca. 3 % ročně. Tempo však zdaleka nedosahuje svého potenciálu. Důvodem jsou strukturální problémy ekonomiky a kritický stav tuniských veřejných financí v kombinaci s navýšením cen paliva a obilí v důsledku ruské agrese na Ukrajině. Klíčovými sektory ekonomiky jako je energetika, logistika nebo těžba a zpracování fosfátů dominují ztrátové státní podniky. V důsledku pandemie COVID-19 narostla nezaměstnanost na 18,3 % a nejvíce zasáhla skupinu vysokoškolsky vzdělaných (31,2 %) a mladé Tunisany. Inflace se pohybuje kolem 7 %, avšak např. u některých potravin přesahuje 20 %, se zásadním dopadem na kvalitu života Tunisánů.

Tunisko představuje ekonomiku nižšího středního příjmu s vysoce kvalifikovanou pracovní silou s rozšířenou znalostí francouzského jazyka. Pilíři tuniské ekonomiky jsou služby (45 % HDP), především turismus, a exportně zaměřený strojí a elektrotechnický průmysl, textilní a chemický průmysl nebo zemědělství. strategickým odvětvími je i farmaceutický průmysl, který zaznamenává výrazný růst. Export celkem pokrývá zhruba 40 % HDP a po propadu v důsledku pandemie COVID-19, v roce 2021 již převýšil hodnoty z roku 2019 o 1,7 mld. USD, nicméně negativní obchodní bilance dlouhodobě přetrvává. Vývoz do Libye, která představuje tradičního obchodního partnera pro Tunisko, narostl o 43,5 % oproti 13 % nárůstu s EU během roku 2021. Tunisko se snaží o rozšíření vývozu do zemí subsaharské Afriky. K výraznému růstu exportu došlo v roce 2021 v oblastech energetiky, fosfátů, textilu, strojírenství a elektrotechniky. Vývoz potravinářského průmyslu naopak poklesl o 3,9 %. Tunisko ve větší míře dováželo investiční statky, suroviny a polotovary, spotřebního zboží a energie.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	1	-8,6	3,4	2,7	2
HDP/obyv. (USD/PPP)	11 236,80	10 891,90	11 500,00	12 200,00	12 650,0
Inflace (%)	6,7	5,6	5,7	6,9	5,5
Nezaměstnanost (%)	15,2	16,7	18,3	17,8	17,1
Export zboží (mld. USD)	15	13,8	16,7	17,9	18,2
Import zboží (mld. USD)	21,6	18,3	22,5	23,9	24,9
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-5,4	-3,5	-4,4	-4,5	-5,2
Průmyslová produkce (% změna)	-3,4	-5,2	4	3,4	3,8
Populace (mil.)	11,7	11,8	11,9	12,1	12,2
Konkurenceschopnost	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Exportní riziko OECD	06.VII	06.VII	06.VII	N/A	N/A

Zdroj: EIU, OECD, IMD

2.2 Veřejné finance a státní rozpočet

Finanční zákon na rok 2022 určil výši rozpočtu na 57,291 mld. TND (436,661 mld. CZK) s ekonomickým růstem 2,6 %, inflací 7 % a cenou 75 USD za barel ropy. Rozpočtový deficit byl stanoven na 8,5 mld. TND (64,7 mld. CZK), neboli 6,7 % HDP, s mírou zadlužení na úrovni 82,4 % HDP. Celkové finanční potřeby na rok 2022 dosahují v přepočtu 152 mld. CZK (64 % mají pokrýt mezinárodní půjčky). Opatření zákona má cílit především zvýšení likvidity skrze příjmy z daní, obsahuje symbolické kroky na postupné snížení počtu státních zaměstnanců (i když samotné náklady rostou), a na podporu ekonomických aktérů zasažených ekonomickou krizí. V boji proti paralelní ekonomice pokračuje tradiční cestou omezováním hotovostních operací. Devizové rezervy Tuniské centrální banky v dubnu 2022 dosáhly přibližně 24,2 mld. TND (7,96 mld. USD), což zemi umožňuje pokrýt 130 dní dovozu.

Veřejné finance	2021
Saldo státního rozpočtu (% HDP)	-8,3
Veřejný dluh (% HDP)	82,2
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-2
Daně	2022
PO	N/A
FO	N/A
DPH	N/A

Již tak deficitní rozpočet, vycházející z očekávání rychlého dojednání dopsud nepotvrzené půjčky od Mezinárodního měnového fondu se nadále propadl v souvislosti s ruskou agresí na Ukrajině. Nárůst ceny tuniskem dotovaného obilí a ropy vedl k prohloubení rozpočtového deficitu na 9,7 %. Agentura Moody's snížila celkové hodnocení Tuniska na Caa- z důvodu nejisté kapacity Tuniska plnit své finanční závazky. Získání půjčky MMF se bude odvíjet od schopnosti prosadit bolestivé reformy u mocného odborového svazu UGTT. Jedná se především o restrukturalizaci státních firem, snížení dotací na základní produkty, a snížení počtu státních zaměstnanců, jejichž výplaty v roce 2020 představovaly rekordních 17% HDP.

2.3 Bankovní systém

Tuniský finanční systém zahrnuje Tuniskou centrální banku (BCT), 23 rezidentních bank, 7 off-shorových bank a 13 finančních zařízení. Tuniský bankovní sektor zaujímá v ekonomice země významné místo. Finanční služby přispívají k HDP přibližně 3%. Tuniská bankovní soustava je však velmi roztržštěná, a rozdělená mezi 4 velké banky spravující 51% aktiv sektoru a každá drží podíl aktiv přesahující 10%; 5 středních bank společně monopolujících 34% celkových aktiv sektoru; 11 malých bank sdílejících zbývajících 15% celkových aktiv. Bankovnímu systému se podařilo vytvořit velkou síť zastoupení a agentur. V současné době existuje více než 1 905 poboček nebo přibližně jedna pobočka pro 5 775 obyvatel.

Tři největší veřejné banky představují 37% celkových aktiv bankovního sektoru: Société Tunisienne de Banque (STB) s 52,5 procenty veřejného kapitálu, Národní zemědělská banka (BNA) se 66,2 procenty veřejného kapitálu a Bank of Habitat (BH) s 57% veřejného kapitálu. Na konci roku 2019 činil kapitál místních bank 3892 mil. TND, který byl rozdělen mezi tuniský stát (33,9%), zahraniční akcionáře (39,5%) a tuniské soukromé akcionáře (26,6%). Podíl tuniského státu postupně klesá (-2,2%) oproti zvýšení podílu zahraničních akcionářů (6,2 %).

Oběžníkem č. 2019-08 z roku 2019 BCT nově definovala islámské bankovní operace (komerční financování, financování operací „Moucharaka“ a investiční vklady), a stanovila podmínky pro jejich provádění. Islámské bankovníctví si postupně upevňuje svou pozici s téměř 0,9 podílu na trhu aktiv, 1,7 % podílu na trhu vkladů a 1,6 % podílu na trhu úvěrů.

V souvislosti s rostoucí inflací zvedla BCT v květnu 2022 základní úrokovou sazbu o 75 bodů na 7,0 %, a zároveň navýšila minimální úrokovou sazbu na spoření z 5 na 6 %.

2.4 Daňový systém

Daňový systém v Tunisku prochází častými změnami, především co se týče sazeb DPH a daně z příjmu PO, i když poslední změny z roku 2021, které sjednocují daňovou sazbu pro různé typy společností předestřívají větší stabilitu daní z příjmů PO alespoň v krátkém horizontu. Informace na oficiálních stránkách úřadů přitom nejsou vždy aktualizované. Doporučuje se tedy využívat široké sítě daňových poradců, kteří mohou poskytnout přesné informace o případných změnách nebo výjimkách.

Základní sazba daně z přidané hodnoty (DPH) je 18%. Finanční zákon pro rok 2022 přinesl jisté úlevy, co se týče produktů na ochranu před koronavirem. Gely, masky, rukavice atd. jsou nyní zatíženy sazbou na 7%. Od roku 2021 se také aplikuje snížená sazba DPH 7% na telefonní a internetové služby. Alkohol, kožešiny, výrobky přesného strojírenství a drahé kovy jsou zatíženy daní 29%. DPH zaplacená na vstupu je odečitatelná. Nulová daň se aplikuje u chleba, oleje ze zrn, mléka, rajčatového protlaku, kuskusu, knih a novin. Od DPH je dále osvobozena letecká a námořní doprava a bankovní poplatky.

Daň z příjmu fyzických osob (FO) se platí z částky po odpočtu, odpočet je u daně z příjmu fyzických osob 15% a progresivně roste až do 35% v závislosti na výši příjmu. Dani z příjmu je podrobena každá fyzická osoba s obvyklým místem pobytu v Tunisku, nerezidenti platí daň z příjmu u zdroje. Příjmy do 1500 TD jsou od daně z příjmu osvobozeny.

Daň z příjmu právnických osob (PO) byla od roku 2021 sjednocena na 15% pro společnosti plně exportující (tzv. offshore režim), které doposud využívaly snížených sazeb, a společnosti spadající pod obecný režim, jejichž sazba byla snížena z 25%. Výjimka z daně PO pro společnosti v režimu off-shore zůstávají v rámci tzv. zón regionálního rozvoje po dobu maximálně 10 let. Sazba PO se dále může lišit v závislosti na odvětví činnosti. Pro zemědělství a rybolov dosahuje 10% a pro finanční sektor a odvětví uhlovodíků a telekomunikace je ve výši 35%.

Ostatní daně: Spotřební daň je obvyklá od 10-150%, vysoká spotřební daň se vyměřuje u tvrdého alkoholu a luxusních automobilů. Naopak v roce 2022 došlo ke snížení spotřební daně u hybridních a elektrických vozidel.

3 Obchod a investice

Podkapitoly:

[3.1 Obchodní vztahy](#)

[3.2 Přímé zahraniční investice](#)

[3.3 FTA a smlouvy](#)

[3.4 Rozvojová spolupráce](#)

[3.5 Perspektivní obory \(MOP\)](#)

3.1 Obchodní vztahy

Obchodní vztahy s EU

Vývoz Tuniska do Evropské unie v roce 2021 představoval 70,2 % celkového vývozu, a oproti roku 2020 vzrostl o 13,9 %. Tento růst je možné vysvětlit zvýšením exportu do Francie (+10,7 %), Itálie (+31,4 %) a Německa (+24,9 %), a na druhé straně poklesem tržeb do ostatních zemí, zejména Španělska (-16,4 %) a Řecka (-5,6 %). Dovoz zboží z EU představoval v roce 2021 47,7 % z celkového dovozu, a zaznamenal vyšší růst o 16,9 %. Dovoz se zvýšil o 9 % s Francií, s Itálií o 15,8 % a s Německem o 15,4 %.

	2017	2018	2019	2020	2021
Export z EU (mil. EUR)	10 989,40	11 448,90	10 938,80	8 788,90	10 838,00
Import do EU (mil. EUR)	9 259,40	9 968,90	10 019,30	8 637,90	10 263,20
Saldo s EU (mil. EUR)	-1 730,0	-1 480,0	-919,5	-151	-574,8

Zdroj: Evropská komise

Obchodní vztahy s ČR

ČR má dlouhodobě negativní obchodní bilanci s Tuniskem. Dovoz z Tuniska zahrnuje především elektrotechnické součástky, textil a potraviny, tedy odvětví, kterým v Tunisku dominuje proexportně orientovaný off-shore sektor. Vývoz z ČR se soustředí na vstupní suroviny pro elektrotechnický průmysl, automobily nebo chemikálie. Stabilně sem patří i obranný průmysl.

	2017	2018	2019	2020	2021
Export z ČR (mld. CZK)	4,2	3,6	3,9	3,6	N/A
Import do ČR (mld. CZK)	3,5	5	5,1	4,6	N/A
Saldo s ČR (mld. CZK)	-0,8	1,4	1,1	1,1	N/A

Zdroj: ČSÚ

Obchodní vztahy se zeměmi mimo EU

V prvním trimestru 2022 tuniská obchodní bilance vykazovala schodek -1,3 mld. EUR především díky deficitu zaznamenaným s Čínou (-623 mil. EUR), Tureckem (-420 mil. EUR), Alžírskem (-270 mil. EUR) a Ruskem (-174 mil. EUR). Naopak kladnou obchodní bilanci má Tunisko s Libyí (152 mil. EUR), kam v roce 2021 směřovalo o 43,5 % více tuniského zboží než v roce 2020. Hodnoty reflektují dlouhodobý trend v tuniských obchodních vztazích s těmito zeměmi.

	2017	2018	2019	2020	2021
Export ze zemí mimo EU (mil. EUR)	1 106,6	1 713,6	1 764,7	2 909,9	3 353,6
Import do zemí mimo EU (mil. EUR)	8 315,8	9 302,5	8 313,9	6 916,8	8 860,3
Saldo se zeměmi mimo EU (mil. EUR)	-7 209,2	-7 588,9	-6 549,2	-4 006,9	-5 506,7

Zdroj: EIU, Eurostat

3.2 Přímé zahraniční investice

Míra přímých zahraničních investic (PZI) se od roku 2016 pohybuje kolem 2 % HDP, oproti 9,4 % HDP v roce 2006 se jedná o zásadní propad. Na konci prvního čtvrtletí roku 2022 dosáhly PZI v Tunisku výše 184 mil. EUR, tedy nárůst o 73,0 % ve srovnání se stejným obdobím roku 2021. Sektorové rozložení PZI vykazuje nárůst hodnoty investic do sektoru služeb (84 mil. EUR na konci března 2022 oproti 11,8 mil. EUR v r. 2021, nárůst o 610 %). Podíl směřující do zpracovatelského průmyslu v tomto období dosáhl 56,5 mil. EUR (nárůst o 14,4 %), investice do energetiky však klesly klesly o 4 %, na 92 700 EUR na konci prvního čtvrtletí roku 2022. Evropské investice hrají v Tunisku vedoucí úlohu a pokrývají 85 % přímých zahraničních investic v Tunisku, přestože s EU neexistuje žádná dvoustranná dohoda o investicích. V Tunisku je více než 3 000 evropských společností, které vytvářejí přibližně 350 000 přímých pracovních míst.

Podle investičního zákona z r. 2017 mají zahraniční investoři řadu výhod, např. právo nabývat, pronajímat nebo provozovat nemovitosti, možnost náborem vedoucích pracovníků cizí státní příslušnosti až do 30 % z celkového počtu vedoucích, bezúplatný převod zisku, dividend a kapitálu do zahraničí v cizí měně.

Hlavní investiční pobídky se nachází na úrovni tzv. off-shorových společností. Tyto se těší osvobození od celních poplatků a zjednodušení procedur proclení, a osvobození od DPH u dovozních operací a místního nákupu zboží a služeb nezbytných pro jejich provoz. Zisky z přímých investic v zónách regionálního rozvoje jsou plně odečitatelné ze zdanitelných příjmů do uplynutí doby pěti let (zóny skupiny 1) nebo deseti let (zóny skupiny 2). S rozpočtovým zákonem na rok 2022 je pro tyto společnosti možné uplatnit až 50 % hodnoty zboží na místním trhu.

3.3 FTA a smlouvy

Smlouvy s EU

EU a Tuniska se datuje rokem 1969, kdy byla uzavřena Obchodní dohoda, na kterou navázala Asociační smlouva v roce 1995 (platnost od 1998). V roce 2008 smluvní strany sjednaly Zónu volné výměny pro průmyslové výrobky, která měla rozhodující vliv na industrializaci země. Další etapou prohloubení spolupráce měl být sjednání Hlubkové a komplexní dohody o zóně volného obchodu (ALECA), která se začala projednávat v říjnu 2015, jednání však nijak nepokročila, a proto byla v předvolebním období 2019 přerušena a zatím nedošlo k jejich obnově.

Smlouvy s ČR

První bilaterální dohody mezi Českou republikou (tehdy Československem) o vědeckotechnické, kulturní spolupráci byly podepsány již v roce 1963, následovaly dohody o hospodářské spolupráci a spolupráci v oblasti např. turistického ruchu. ČR má s Tuniskem smlouvu o zamezení dvojího zdanění a zabránění daňovému úniku v oboru daní z příjmu a majetku z roku 1990, a dohodu o podpoře a vzájemné ochraně investic, přičemž obsah doprovodného protokolu je stále v jednání. V roce 2017 byla podepsána smlouva s Tuniskem o sociálním zabezpečení.

Dohoda o hospodářské spolupráci mezi vládou ČR a vládou Tuniské republiky (16.4.2009) dala nový rámec česko-tuniským vztahům vytvořením Smíšené komise pro česko-tuniskou spolupráci v hospodářské oblasti, v gesci Ministerstva průmyslu a obchodu. Další, 5. zasedání smíšené komise se předpokládá uskutečnit v roce 2023 Praze s větším zaměřením na konkrétní sektory. V říjnu 2016 byla založena Česko-tuniská Rada obchodní spolupráce (Business Council). Obchodní příležitosti se vytváří spíše na operativní bázi, především v návaznosti na podnikatelské mise nebo zapojení českých firem do rozvojových projektů. Kromě asociace CONECT má velvyslanectví nastaveny i vazby se sdružením UTICA a průmyslovými komorami Tunis CCIT, Sfax CCIS a Bizerte CCINE.

3.4 Rozvojová spolupráce

Evropská unie a členské státy EU jsou hlavními partnery rozvojové spolupráce v Tunisku. Podpora Evropského nástroje sousedství pro c 2014-2020 dosáhla 1 mld. EUR, soustředila se na posílení dobrého vládnutí a právního státu, stimulaci udržitelného hospodářství a zaměstnanosti, a na posilování sociální soudržnosti mezi regiony. Nový nástroj sousedství, rozvoje a mezinárodní spolupráce 2021-2027 (NDICI) se zaměřuje, mimo jiné, na oživení hospodářství post-COVID-19. Cílem EU je také posílit dopad iniciativ ČS EU skrze nástroj Team Europe Initiatives (TEI) pro vybrané sektory. EU rovněž poskytla makroekonomickou podporu Tuniska v souvislosti s dopady pandemie COVID-19 v letech 2021 - 2022 v celkové výši 600 mld. EUR.

Tunisko je z pohledu zahraniční rozvojové spolupráce ČR neprioritní zemí, přesto ČR financovala v posledním období rozvojové a transformační

projekty, ale také aktivity na podporu partnerství soukromého sektoru. Během let 2019 až 2022 byly podpořeny čtyři rozvojové projekty ve výši 1,68

mil. CZK, jeden z nich je nyní ve fázi implementace. Projekty cílí udržitelný rozvoj marginalizovaných regionů a podporu zaměstnanosti místních žen, ale také technologické inovace v zemědělství. Z projektu z roku 2020 byl pořízen přístroj pro čištění odpadní vody za účelem jejího použití pro zavlažování.

V rámci odezvy na pandemii COVID-

19, financované z asistenčního programu pro Afriku, byly v Tunisku identifikovány dva vázané peněžní dary v souhrnné hodnotě 18,3 mil. Kč. Z projektů bylo zajištěno vybavení JIP a infekční jednotky nemocnice Ras Jebel (gubernorát Bizerte) a nákup a instalace technologie na čištění průmyslových odpadních vod z jatek v obci Raoued/Tunis. V roce 2019 rovněž ČR poskytla podporu projektů B2B na rozvoj Smart Cities v Severní Africe nebo plánu k zavedení environmentálních technologií na tuniský trh.

3.5 Perspektivní obory (MOP)

► Energetický průmysl

Využití obnovitelných zdrojů energie v Tunisku postupně roste, vláda má ambiciózní cíl dosáhnout až 30% podíl oproti fosilním palivům do roku 2030. Sektor přitahuje zajímavé investice ze strany zahraničních donorů a investorů, a s nimi také místní poptávku po cenově dostupných technologiích. Žádané jsou především technologie koncentrované solární energie (CSP) a koncentrované fotovoltaiky (CPV). Procento elektřiny vyrobené na bázi zemního plynu však stále tvoří 96% veškeré produkce. Potřeby obměny a modernizace technologického zázemí pro zpracování plynu tak zůstávají aktuální.

► Obranný průmysl

Bezpečnostní sektor se navzdory tíživé ekonomické situaci v Tunisku těší prioritizaci napříč politickým spektrem, a státní investice jsou tak stabilní. Důvodem je pokračující boj proti terorismu na tuniském území, nestabilní situace v regionu, ale také angažmá tuniské armády v zahraničních stabilizačních misích.

► Strojírenský průmysl

Hlavními tahouny tuniské ekonomiky jsou textilní, elektrotechnický, zemědělský a potravinářský průmysl, důležitou roli hraje také stavebnictví nebo zpracování fosfátů. Na výrobní kapacity jsou přitom kladeny stále vyšší požadavky z důvodu rostoucí poptávky, např. pro libyjský trh, a zavádění norem pro export produktů do zahraničí. Technologický upgrade výrobních linek pro různé průmyslové využití tak představuje potenciál.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Příležitosti pro české firmy jsou oblasti technologií na průmyslové čištění odpadních vod, čištění vody pro její znovuvyužití v zemědělství, ale také v oblasti nakládání s komunálním odpadem. Kapacity tuniského odpadního průmyslu zdaleka nepokrývají místní potřeby, což se projevuje především během povodní způsobenými sezónními dešti. Na druhé straně zde postupně narůstá povědomí o nedostatku vodních zdrojů v zemi.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Tunisko je populární destinací pro zdravotní turismus. Tuniské soukromé kliniky a nemocnice přitahují do Tuniska přes půl milionu pacientů ročně takřka ze všech zemí afrického kontinentu, ale také z Evropy. Obměna vybavení i rozšiřování nabízené péče představují příležitost pro celou škálu českých produktů a technologií. Tuniský farmaceutický průmysl je rovněž perspektivní sektor pro export laboratorního vybavení a léčivých látek na výrobu generických léků, jejichž domácí spotřeba i export mají rostoucí tendenci.

4 Kultura obchodního jednání

Podkapitoly:

[4.1 Úvod](#)

[4.2 Oslovení](#)

[4.3 Obchodní schůzka](#)

[4.4 Komunikace](#)

[4.5 Doporučení](#)

[4.6 Státní svátky](#)

4.1 Úvod

Hierarchie hraje důležitou roli v tuniských pracovních vztazích, což ovlivňuje úroveň komunikace i proces rozhodování. I když je Tunisko součástí středomořského regionu, a usiluje o kulturní a sociální blízkost k Evropě, jedná se také o společnost s pevně zakořeněnou muslimskou kulturou. Na první pohled „sekulární“ Tunisian může dodržovat náboženské tradice (např. držet půst během Ramadánu), je nutné brát tuto možnost ve zřeteli. Na osobní úrovni jsou Tunisiané velkorysí, a mají občas problém s odmítnutím návrhu, aby neurazili, proces formalizace rozhodnutí a závazků je tak naprosto klíčový, a někdy vede k neúměrnému prodlužování rozhodovacího procesu.

4.2 Oslovení

Firmy mohou vždy oslovit potenciální partnery na přímo, a to formou úvodního emailu, ve kterém prezentují firmu a nabízený produkt. Je vhodné vyžádat si spojení na management firmy, aby komunikace nepůsobila jako „spam“, ale projevení opravdového zájmu. Pro identifikaci více kontaktů v daném sektoru je nejvhodnější spojení s místní hospodářskou komorou: UTICA, CONECT, CCI Sfax nebo Bizerte, se kterými má Česká republika již existující partnerské vztahy. O této komunikaci je užitečné informovat obchodní úsek ZÚ pro případnou podporu nebo poskytnutí potřebných kontaktů.

V případě státních podniků je vhodné s předstihem informovat ZÚ. Státní podniky, které spadají pod sektorová ministerstva, vyžadují oslovení cestou formální korespondence přes tuniské ministerstvo zahraničí.

Další cestou, jak oslovit tuniské partnery, je přímá účast na jednom z tuniských nebo zahraničních veletrhů s tuniskou přítomností. Základním předpokladem zahájení spolupráce je prezentační materiál s nabízeným produktem nebo službou. Osobní kontakt je nejspolehlivější forma pro navazování obchodních vztahů a vyhodnocení příležitosti i případných rizik.

4.3 Obchodní schůzka

Na obchodní schůzky je vhodnější zvolit termín v pracovním týdnu od pondělí do pátku, pracovní doba obvykle trvá od 8 do 16h. Neděle je v Tunisku den odpočinku, řada firem a škol fungují i v sobotu, i když pracovní den bývá zpravidla kratší.

Pro první obchodní schůzku je důležitá formální prezentace obchodního partnera nejlépe v prostředí firmy, jedná-li se o konkrétní nabídku spolupráce. Na takové setkání je vhodné přivést malý dárek (ne alkohol). Setkání u příležitosti oběda nebo kávy je vhodný coby způsob zjištění, zda bude další pracovní kontakt na místě. Pro oba typy setkání je však vhodné formální oblečení, a je nutné rezervovat dostatečný čas (cca. 2h), s tím, že délka setkání se odvíjí i od jeho „úspěšnosti“, může na něj totiž navazovat návštěva závodu, nebo jiné lokality. Dochvilnost je základním požadavkem, i když ji nelze vždy očekávat o místních partnerů, důvodem jsou časté problémy dopravní zácpy nebo nedostatek parkovacích míst, především v hlavním městě Tunis, kde hrozí okamžité odtažení vozidla.

Sjednávání schůzek během měsíce Ramadánu je možné, ale doporučuje se jednání domlout na dopolední hodiny (pracovní den končí kolem 14h), a z respektu vůči osobě, která může držet půst, vyhnout se během jednání konzumaci vody, kávy nebo potravin. Ve většině případů však etablovaný tuniský partner z vlastní iniciativy nabídne zahraničnímu hostovi občerstvení. Na konferencích nebo větších akcích, které cílí především tuniské publikum, je nutné počítat s nedostupností vody nebo kávy. Během měsíce Ramadánu jsou večere, neboli "iftár" tráveny většinou s rodinou, nebo se využívají jako příležitost k pohoštění přátel a důležitých pracovních partnerů. I proto je potřeba vždy rezervovat restaurace s větším předstihem.

Pandemie COVID-19 otevřela možnosti on-line konferencí, které se staly přijatelnou formou komunikace i ve fázi „ořukávání“. Nic však nenahradí osobní kontakt, který zároveň vyšle signál o vážném zájmu strany navázat spolupráci. S otevíráním hranic a zjednodušením vstupních podmínek se fyzická absence obchodního partnera stala méně pochopitelnou.

4.4 Komunikace

Tunisané jsou v komunikaci spíše nepřímí – důstojnost je považována za hlavní cnost. Otevřené pochybování nebo přímá konfrontace je interpretována jako neúcta a může hluboce urazit, s rizikem ukončení profesionálního vztahu. Naopak verbální náznak souhlasu nemusí znamenat konečné stanovisko. I když je Tunisko muslimskou zemí, není zde ve zvyku používat oslovení "al-Salámu aleikum", časté pro jiné země regionu Blízkého východu. Při písemné komunikaci je rovněž nutné brát v potaz, že arabská jména žen ne vždy končí příponou "-a". Jednou z možností, jak v případě nejistoty postupovat, je ověřit si jméno přes internetový vyhledávač, nebo se v písemné komunikaci držet rodově neutrálního oslovení.

Při prvním kontaktu je vhodné zahájit komunikaci formou emailu v doprovodu s telefonátem, není však neobvyklé telefonátem komunikaci ze strany tuniského partnera zahájit. V případě osobních setkání se státními firmami nebo institucemi je písemná komunikace o to více důležitá. Ty mohou vyžadovat tzv. verbální nóty od zastupitelského úřadu, kterými se o schůzku formálně požádá. Tento typ korespondence trvá i několik týdnů, je tedy nutné včas pracovní cestu do země začít plánovat a případně s místním zastupitelským úřadem konzultovat. Doporučuje se vždy vyžádat číslo mobilního telefonu, nebo alespoň pevné linky, na osobu, která by následně mohla pomoci žádost "popotlačovat", nebo zjistit její stav.

Co se týče znalosti jazyků, dá se říci, že valná většina Tunisánů, kteří pracují v obchodní sféře, ovládají francouzský jazyk alespoň na komunikativní úrovni. To samé se však nedá říci o anglickém jazyce. Je tedy dobré zjistit, v jakém jazyce se bude jednání odehrávat a případně zajistit tlumočení. To samé platí pro jakékoliv písemnosti, především pak samotné smlouvy nebo dokumenty k dodávanému zboží. Není překvapením, vyžádá-li obchodní partner jejich předklad do francouzského jazyka. Jedná se většinou o jeden z mnoha administrativních požadavků tuniských úřadů, je tedy nutné s touto variantou počítat.

4.5 Doporučení

Podle zkušeností českých firem v Tunisku je pro rozvoj podnikání zásadní místní zástupce s výpomocí tzv. expert comptable (účetní poradce), kteří zajistí formální správnost transakcí i přístup k informacím a kontaktům mimo „formální“ síť. V prvopočátku je vhodné využít některého z poskytovatelů dovozních služeb, kterých zde působí celá řada a jsou specializovány podle portfolia produktů, například: MJ Honest, CERCO, N.E.W.S., Shirmann International Trade, Tunisia Medicine, STE Chahed International Trade, atd.

4.6 Státní svátky

Tunisko uznává celkem 11 státních svátků, které mají historicko-politický i náboženský původ. V případě náboženských svátků (*) jsou dny určovány v závislosti na pozici měsíce, datum se tedy může lišit o jeden až dva dny. Stejně tak se posunuje i začátek islámského měsíce půstu Ramadán, který trvá 30 dní, a je zakončen svátkem Eid al-Fitr.

Původní svátek 14. ledna oslavující konec režimu prezidenta Zine al-Abidine Ben Alího v roce 2011 byl prezidentem Kaisem Saidem zrušen, a nahrazen dnem revoluce 17. prosince, připomínající den sebeupálení prodejce zeleniny Mohameda Bouazízího a vypuknutí protestů proti režimu Ben Alího v roce 2010.

1. ledna – Nový rok

20. března – Den nezávislosti Tuniska 1956

9. dubna – Den mučedníků (potlačení manifestací za nezávislost francouzskými vojsky v roce 1938)

1. května – Svátek práce

2. května* – Eid al-Fitr 2022 (konec Ramadánu, který začíná 2. dubna 2022, 23. března 2023 atd.)

9.- 10. července* – Eid al-Kebír, nebo také Eid al-Adhá 2021 (obětování berana)

25. července – Den republiky (vyhlášení Tuniské republiky v roce 1957)

30. července* – Nový rok Hegiry 2022 (nový islámský rok)

13. srpna – Den žen (přijetí série zákonů, tzv. Code du statu personnel, kodifikující rovnost žen a muže v roce 1956)

15. října – Den evakuace (odchod posledních francouzských vojsk z Tuniska v roce 1963)

8. října* – Mould 2022 (narození Proroka Mohameda)

17. prosince - Den revoluce

5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

Podkapitoly:

[5.1 Vstup na trh](#)

[5.2 Formy a podmínky působení na trhu](#)

[5.3 Marketing a komunikace](#)

[5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví](#)

[5.5 Trh veřejných zakázek](#)

[5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů](#)

[5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria](#)

[5.8 Zaměstnávání občanů z ČR](#)

[5.9 Veletrhy a akce](#)

5.1 Vstup na trh

Průmyslové výrobky EU provenience nepodléhají celním poplatkům, a to na základě dohody s Tuniskem z roku 1995. Zákon o státním rozpočtu na rok 2022 rovněž osvobozuje od cla dovoz surovin, polotovarů a jiných předmětů, které nemají místně vyrobený ekvivalent, které jsou určeny ke zpracování, nebo které se používají pro instalaci nebo výrobu dílů, příslušenství a dalších produktů.

Česká firma se může zúčastnit mezinárodních tendrů na veřejné zakázky <https://www.tuneps.tn/index.do>, nicméně tuniská legislativa dává jasnou preferenci tuniské provenienci nabízeného zboží nebo služby, pokud nepřesahuje 10 % zahraniční cenovou nabídku. Ke zvážení je tedy cesta partnerství s tuniskou firmou nebo založení místní pobočky.

Tuniské banky kladou přísná omezení na otevírání akreditivů pro dovoz spotřebních výrobků považovaných za nepodstatné, na jejichž seznam zařadila Tuniská centrální banka seznam produktů, do kterých spadají potraviny, domácí spotřebiče, kosmetiku, textil atd. Místní banky tak nejsou oprávněny otevírat akreditiv na tyto produkty, pokud dovozce nejprve neposkytne záruku ze svých vlastních prostředků pokrývající celou hodnotu dováženého zboží.

Nové celní předpisy pro dovoz produktů do Tuniska ze září 2017 stanoví, že od 30. října 2017 bude celní prohlášení vyvážející země v jazyce francouzštině. U některých produktů z dovozu musí být k souboru celního odbavení přiložena angličtina nebo arabština. Dokument, který má být poskytnut z EU, je EX1.

Bariéry pro vstup na trh

Mimo výše zmíněné výjimky je nutné brát ohled na další tarifní a administrativní opatření především na import zemědělských produktů, které Tunisko samo vyváží. Na konci roku 2021 Tunisko zavedlo finančním zákonem z roku 2022 zvýšení cel na dovoz určitého zboží, vnímané jako "zbytné" a zboží, které je rovněž vyrobeno místně, nespádající pod asociační dohodu s EU. Opatření je předkládáno s cílem omezit dovoz nepodstatných produktů a chránit místní produkci.

V posledních letech byly aplikovány netarifní bariéry pro export do Tuniska ve formě tzv. technických kontrol (cahier des charges), které buď zpomalovaly obchodní operace, nebo je zcela zastavily. Omezení se týkala marginálních položek českých o zájmu (kosmetické výrobky, mýdla a čisticí prostředky, textilní výrobky, obuv, sanitární keramika, lustry a sklo, hračky). Na nátlak EU byla tato jednostranná opatření s poukázáním na uzavřenou Asociační dohodu EU-Tunisko na konci července 2019 odhlehla. V praxi se opatření technické kontroly projevuje tak, že celnice rozhodne, zda zboží podléhá technické kontrole, zboží uskladní a počká do doby obdržení výsledku technické kontroly.

5.2 Formy a podmínky působení na trhu

Dovozy se do Tuniska systemizují i neformalizované dovozy, dočasné dovozní povolení a dovoz na dovozní certifikát. Neformalizované dovozy zahrnují poštovní zásilky k profesionálním užití příjemce, dovozy realizované do plně vývozní společnosti, dovozy do bezcelní zóny, dovozy polotovarů určených k dalšímu zpracování (do 100 000 TD ročně) a reklamace. Do 6 měsíců se jedná o dočasné dovozní povolení, to schvaluje, na základě pro forma faktury, banka. Dovozní certifikát schvaluje Ministerstvo průmyslu/obchodu a je platné 6 měsíců po jeho vystavení, lze jej plnit průběžně nebo po částech. Informace o způsobu jeho vytvoření jsou dostupné na stránkách celního úřadu.

V případě absence zastoupení firmy v Tunisku se vzhledem k častým legislativním změnám v oblasti zdanění zboží a s ní spojené administrativy doporučují konzultace s místním partnerem nebo poskytovateli dovozních služeb. Založení místní pobočky zvýhodní pozici podniku, co se týče přístupu k veřejným zakázkám, v budování důležité sítě kontaktů pro případné joint ventures, ale i v praktických otázkách dovozu do Tuniska. Při zakládání pobočky je klíčová spolupráce s účetním poradcem (expert comptable), bez kterého se nedoporučuje proces zahajovat, i když tuniské orgány zřídily tzv. „one-stop shop“ neboli centrum pro administrativní formality umístěné v sídle agentury na podporu průmyslu (API) v Tunisu, Sousse a Sfaxu. Důvodem je nepřehlednost legislativy, především tzv. circulaires (oběžníky) BCT. Zajištění přítomnosti firmy má několik hlavních forem:

- 1 Jednočlenná společnost
- 1 Společnost s ručením omezeným (SARL): min. kapitál 1000 TND, 2-50 společníků
- 1 Společnost s ručením omezeným s jedním společníkem (SUARL): minální kapitál 1000 TND, 1 společník
- 1 Akciová společnost (SA): nejméně 7 společníků, min. kapitál 5000 TND
- 1 Komanditní společnost (SCA): min. kapitál 5000 TND, jeden nebo více společníků

Tunisko používá dva investiční režimy: „offshore“ a „onshore“. Offshore investice obecně podporují zboží a služby určené pouze na vývoz, i když je od roku 2022 možné uplatnit až 50 % hodnoty zboží na domácím trhu. Tato investiční kategorie těží z několika daňových úlev a dalších pobídek. Onshore investice směřují především do obchodu na tuniském trhu.

5.3 Marketing a komunikace

Vhodnou první prezentací produktu představují četné veletrhy. Hlavní veletržní areál leží na předměstí Tunisu v Le Kram, ve druhé nejprůmyslovější aglomeraci Tuniska, ve Sfax je druhé největší výstaviště, veletržní kalendáře obou areálů jsou uvedeny v bodě Třetí výstavní areál v Sousse se soustřeďuje na výstavy z oblasti turistického ruchu. Kromě uvedených jsou v Tunisu další veletržní centra jako je Kongresový palác, veletržní areál Charguia 1 nebo výstavní pavilon UTICA.

Marketingová strategie by měla sledovat cílovou skupinu produktu. Například mladí Tunisané jsou velmi aktivní na sociálních médiích (Facebook, Instagram). Televize i rádio stanice jsou velmi populární napříč společností. Tištěné noviny více a více nahrazují online deníky, jsou však stále rozšířené. Mezi nejznámější komunikační agentury v Tunisku patří: Access Content Agency, eDonec, Theway2tech, E Brand Digital, Pulp Ground Attract Ground Agenc.

5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví

P r o b l e m a t i k a o c h r a n y duševního vlastnictví spadá do působnosti Národního institutu pro normalizaci a ochranu duševního vlastnictví (INNOPRI) v podřízenosti Ministerstva průmyslu a obchodu, INNOPRI spolupracuje se Světovou organizací pro ochranu duševního vlastnictví a Kanceláří pro harmonizaci vnitřního trhu EU. Právní rámec ochrany duševního vlastnictví je v Tunisku široký včetně ochrany průmyslového vlastnictví (vynálezy, průmyslové vzory, integrované obvody, ochranná známka, chráněný název a zeměpisný původ). Problematický je v Tunisku stále se rozšiřující paralelní trh, který je založen na pašování a padělatelství, představuje daňovou ztrátu 1,8 mil. TND a postihuje 30-50 % v eskerého zboží, v oblasti ochrany duševního vlastnictví se dotýká numerických produktů kultury a padělatelství značek parfémů, oděvů a drogů. Generální ředitelství celní správy Tuniska si klade za cíl ve spolupráci se Světovou organizací celní správy dohlédávat pirátské a padělan alespoň o 10%.

5.5 Trh veřejných zakázek

Veřejné zakázky v Tunisku představují přibližně 13 % HDP a téměř 35 % státního rozpočtu. Veřejné zakázky spravuje autorita TUNEPS, pracující pod autoritou úřadu vlády. Zakázky jsou uveřejňovány formou inzerátů v novinách. Základním rozlišením je národní a mezinárodní tendr.

Zahraniční subjekt se může účastnit jen kategorie mezinárodní tendr, který je vypisován z důvodu technologické nebo kapitálové potřeby.

Veřejné zakázky jsou přehledově uveřejněny na webu TUNEPS, www.tuneps.tn, detailní přístup s možností stažení zadávacích podmínek je možný až po registraci do TUNEPS. Registrace je dvoufázová, nejprve je třeba získat identitu, kterou poskytne Národní agentura elektronické certifikace TUNTRUST společnosti a cestovního pasu, www.tuntrust.tn. TUNTRUST vydá po provedené kontrole dokladů a uhrazení správního poplatku elektronický klíč. Druhým krokem je registrace do TUNEPS, která je rovněž zpoplatněna a umožňuje bezplatný přístup k veškerým zadáním již vypsáných výběrových řízení po dobu 2 let. Prostřednictvím TUNEPS se předkládá technická část nabídky, administrativní a finanční část se zpravidla předkládá písemně spolu s prokázáním, že byla složena i vratná kauce ve stanovené výši, bez které není účast v tendru možná. Otevírání obálek je veřejné pro všechny, kteří podali nabídku. Podaná nabídka zůstává v platnosti 120 dnů, poté se s vítězem tendru uzavře smluvní vztah a vratná kauce se vrací všem účastníkům. Vítěz tendru skládá definitivní kauci, která je uvolněna po splnění celého rozsahu kontraktu, z vratné kauce se platí penále za zpoždění a další sankce za nesplnění technických parametrů jakož i likvidace reklamací v záruční lhůtě. K

Uvolnění definitivní záruky dochází po jednání dvoustupňové komise, první komise je na stupni zadavatele a druhá je celostátní komise veřejných zakázek, obě kontrolují řádné splnění předmětu dodávky a na základě řešitelé vystavené faktury ve výši definitivní kauce (po odečtení případného penále) je faktura ve výši definitivní záruky zadavatelem řešiteli proplacena a tím je smluvní vztah vyrovnán a uzavřen.

Zcela samostatnou kapitolou jsou v Tunisku veřejné zakázky v oblasti obrany a bezpečnosti, které probíhají formou oslovení kompetentního řešitele, proto je užitečné „dát o sobě vědět“ s pomocí zastupitelského úřadu.

5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů

Platební morálka se odvíjí od charakteru obchodního partnera. Těživá ekonomická situace způsobuje časté prodlení ve splácení faktur ze strany státních podniků. K platbám nakonec po urgencích dojde, i když často s velkým prodlením.

Místní zákony zakazují vývoz cizí měny z Tuniska k platbě za dovoz před předložením bankovních dokumentů potvrzujících, že zboží bylo odesláno do země.

Spory se řeší mediací s cílem nalezení shody, mediační autoritou je příslušná obchodní komora, další možností je arbitrážní mechanismus světové banky ICSID (International Centre for Settlement of Investment Disputes), potom se jedná o institucionalizovanou mezinárodní obchodní arbitráž. Vymahatelnost práva je však Tunisku slabá a státní autority preferují vždy domácí firmu, proto je potřebné velmi dobře vybírat obchodního partnera, protože vyhrát v soudním sporu ještě není zárukou toho, že dojde k nápravě formou finančního plnění. Situaci dále komplikuje nekonvertibilita tuniského dináru a monopol Centrální banky Tuniska, pro devizové transakce.

5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria

Pro pobyt do 90 dnů není nutné vízum, při delším pobytu jsou vízum a pobytová karta, kterou vystavuje Ministerstvo vnitra, povinné. Svévolné překročení délky povoleného pobytu se trestá pokutou při o d j e z d u z e země. Doklady potřebné k udělení povolení k pobytu nad 90 dní: http://www.sicad.gov.tn/Fr/Prestation_Octroi-de-la--carte-de-sejour-pour-etrangers_57_3_D1024 . Aktualizované cestovní podmínky jsou dostupné na stránkách Zastupitelského úřadu v Tunisu: https://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/afrika/tunisko/cestovani/index.html

Tuniský dinár se získává výměnou ve směnárně, potvrzení o směně je nutno uschovat pro směnu nespotřebované měny zpět na valutu, protože v ý v o z t u n i s k ý c h d i n á r ů není povolen. Dináry lze získat vyzvednutím z bankomatu, útržek vydaný bankomatem však nenahrazuje potvrzení o směně a n e l z e j e j proto využít pro zpětnou směnu nespotřebovaných dinárů.

Jakýkoli dovoz nebo vývoz cizí měny, jejíž hodnota se rovná nebo je vyšší než 20 000 TND (cca 6 580 USD) podléhá povinnosti celní deklarace při vstupu a během tranzitu. Deklarace měny podléhá daňovému kolku ve výši 10 dinárů bez ohledu na deklarovanou částku. Cestující, kteří nejsou rezidenty v Tunisku, nemohou zpětně vyvézt protihodnotu částky vyšší než 5 000 TND v cizí měně v bankovkách, které dovezli bez deklarace, která je řádně orazítkována celními službami. V případě překročení protihodnoty 30 tis. TND musí být reexport proveden oprávněnými finančními a bankovními institucemi. Dovození prohlášení v cizí měně je platné po dobu 3 měsíců od data vstupu cestujícího, který není rezidentem v Tunisku, a lze jej použít pouze pro jednu cestu. Prohlášení o dovozu měny je osobní s ohledem na osobu, na jejíž jméno je zřízeno, a je nepřenositelné.

Používání platebních karet u obchodníků, v restauracích a u čerpacích stanic není rozšířeno mimo hlavní město Tunis, a v při platbě v hotelích je spojeno s dodatečným poplatkem.

V Tunisku platí od teroristického útoku na autobus prezidentské gardy (24.11.2014) mimořádný stav, který je nepřetržitě prodlužován

5.8 Zaměstnávání občanů z ČR

Na

zaměstnání cizinců v soukromých společnostech existují jistá omezení, především na úrovni managementu firmy. Například zcela vyvážená společnost (tzv. režim offshore) může zaměstnat maximálně 4 osoby cizí státní příslušnosti ve vedoucích pozicích. Cizinci si mohou založit vlastní živnost, nebo získat zaměstnání u nevládní nebo mezinárodní organizace. Dále je nutné rozlišovat situace, kde cizinci potřebují pracovní víza.

Cizinci nepodléhající povinnosti pracovního víza: živnostníci a zaměstnavatelé až do výše 30% zaměstnanců podniku (zahraničního nebo se zahraniční účastí) mohou být cizinci, od 4. roku se jejich počet snižuje na 10%, v každém případě je ale jejich minimální počet 4. Další kategorií jsou zaměstnanci v oblasti těžby, zaměstnanci nestátních organizací a zaměstnanci neziskových organizací spolupracujících s tuniskou vládou. Tito cizinci musí požádat o vydání povolení k pobytu a včas vyžadovat jeho prodloužení. Zaměstnanecké vízum a pracovní smlouva se týká jedinečných profesí, které nejsou na místním trhu k dispozici, smíšených manželství, detašovaných pracovníků společných podniků, pracovníků působících ve sportu a umění, průvodců a animátorů cestovních kanceláří. Pro další informace o typech zaměstnání a povinných dokumentech k předložení k získání potřebných povolení je možné konzultovat stránky Ministerstva odborného vzdělávání a zaměstnanosti <http://www.emploi.gov.tn/fr/131/emploi-des-etrangers-en-tunisie> Další cestou k zaměstnání je založení společnosti, zřízení kanceláře – reprezentace nebo společného podniku.

5.9 Veletrhy a akce

IADE – International Aerospace and Defense Exhibition

Zaměření: obranný a letecký průmysl

Termín: 12-16.10.2022

Místo: Džerba/Tunis

EXPO SANTÉ , EXPO LAB

Zaměření: Zdravotnické profese, lékařské a chirurgické techniky a zařízení, laboratorní vybavení a materiály, vědecký výzkum, biotechnologie, agropotraviny, životní prostředí, těžba a průmysl, stavebnictví, chemikálie a petrochemie

Místo: Tunis, Le Kram

Termín: 31. 10. – 3.11.2022

2022 SITIC AFRICA

Zaměření: Internet, intranet, IT, telekomunikace, multimediální, zvukové a obrazové technologie

Místo: Tunis, Le Kram

Termín: 6/2022

SIAT - Salon International de l'Investissement Agricole et de la Technologie

Zaměření: Zemědělské stroje, potravinářský průmysl

Termín: 12.-15.10.2022

Místo: Tunis, Le Kram

CARTHAGE 2020

Zaměření: Stavebnictví, stavební stroje a vozidla

Termín: 23.-29.5.2022

Místo: Tunis, Le Kram

SIET

Zaměření: textilní zařízení, stroje a zařízení pro výrobu, tkaní, dokončování, spřádání a punčochové zboží

Termín: 11/2023

Salon International des Composants Automobiles 2021

Zaměření: automobilové komponenty a příslušenství

Termín: 23.-25.11.2022

Místo: Tunis, Le Kram

Festival de la porcelaine

Zaměření: Dekorace, nábytek, osvětlení kámen, mramor a keramika

Termín: 16.-25.12.2022

Místo: Tunis, Le Kram

Tunisie Horeca Expo 2022

Zaměření: hoteliérství, vybavení hotelů, agro-potravinářský průmysl

Termín: 1/2023

Místo: Tunis, Le Kram

IMPRESSION PACK, PLASTIC EXPO

Zaměření: Plasty, guma, kompozity

Termín: 11/2023

Místo: Tunis, Le Kram

CLIMEXPO

Zaměření: Topení – klimatizace, stavebnictví

Termín: 4/2023

Místo: Tunis, Le Kram

HYDRAMED

Zaměření: Vodohospodářství, stavebnictví - územní plánování, ochrana životního prostředí

Termín: 4/2023 (posunuto)

Místo: Tunis, Le Kram

SIED EXPO

Zaměření: Čisté a obnovitelné energie, výroba a přenos energie, ochrana životního prostředí

Termín: 4/2021 (posunuto)

Místo: Tunis, Le Kram

MEDIBAT

Zaměření: Regionální rozměr, konstrukční materiály a zařízení

Termín: 10/2023

Místo: Sfax

SIB Sfax Informatique

Zaměření: Multimedia, komunikace, informatika

Termín: 23.-17.11.2022

Místo: Sfax

PPP - PUBLIC PRIVATE PARTNERSHIP AFRICA 2022

Termín : 1.-2.12.2022

Tunisie Business Export

Termín: 8.-9.6.2022

Místo: Sfax

6 Kontakty

Podkapitoly:

6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu

Velvyslanectví České republiky v Tunisku

Velvyslanec ČR v Tunisku: Mgr. Jan Vyčítal (od 7.2.2019)

98, Rue de Palestine, 1002 Tunis Belvédère, Tunisie

Telefon: +216 71 78 19 16, +216 71 78 04 56, Fax: +216 71 79 32 28

Nouzová linka: +216 98464617

E-mail: commerce_tunis@mzv.cz

6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)

+216 – mezinárodní předvolba

193 – Národní garda

197 – Policie

198 – Hasiči

190 – Záchranka

1200 – Infolinka

Rychlá lékařská pomoc v Tunisu:

SOS lékař – 71 744 215

SOS sanitka – 71 725 555, 71 599 900

Ministerstvo zdravotnictví: zelená linka 80 10 19 19

ShocRoom operační centrum 71 567 500

národní stanice pro nové nemoci 71 284 547, 560, 561

6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

Market Access Portal: www.acces-aumarche.gov.tn

Celní regulace: <https://import-export.societegenerale.fr>

API Agence de promotion industriel: www.tunisieindustrie.nat.tn

výstaviště Tunis Le Kram: www.fkram.com.tn

výstaviště SFAX: www.foiredesfax.com

veřejné zakázky: www.tuneps.tn

zakládání společností: www.tunisia-societe.com, www.tunisie-sat.com

6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu

Velvyslanectví České republiky v Tunisku

Velvyslanec ČR v Tunisku: Mgr. Jan Vyčítal (od 7.2.2019)

98, Rue de Palestine, 1002 Tunis Belvédère, Tunisie

Telefon: +216 71 78 19 16, +216 71 78 04 56

Fax: +216 71 79 32 28

Nouzová linka: +216 98464617

E-mail: commerce_tunis@mzv.cz

6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)

- | +216 mezinárodní předvolba
- | 193 – Národní garda
- | 197 – Policie
- | 198 – Hasiči
- | 190 – Záchranka
- | 1200 – Infolinka

Rychlá lékařská pomoc v Tunisu:

- | SOS lékař – 71 744 215
- | SOS sanitka – 71 725 555, 71 599 900
- | Ministerstvo zdravotnictví: zelená linka 80 10 19 19
- | ShocRoom operační centrum 71 567 500
- | národní stanice pro nové nemoci 71 284 547, 560, 561
- | Kontakty pro případ rizika nakažení vzteklinou: http://www.rage.tn//Fr/nos-centres-veterinaires_8_295_R1 nebo se informovat v nejbližší klinice nebo lékárně pro zajištění včasné vakcinace

6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

- 1 Celní regulace: <https://import-export.societegenerale.fr>
- 1 API Agence de promotion industriel: www.tunisieindustrie.nat.tn
- 1 výstaviště Tunis Le Kram: www.fkram.com.tn
- 1 výstaviště SFAX: www.foiredesfax.com
- 1 veřejné zakázky: www.tuneps.tn
- 1 zakládání společností: www.tunisia-societe.com, www.tunisie-sat.com,
- 1 clo: www.douane.tn
- 1 ONMNE Referenční pracoviště pro nové a neznámé nemoci Ministerstva zdravotnictví: www.onmne.tn (ONMNE – Observatoire National des Maladies Nouvelles et Emergentes)